

Sygn. akt I C 985/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Skolimowska

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2018 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa K. L. i M. L.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie

I. oddala powództwo;

II. zasądza od K. L. i M. L. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 985/17

UZASADNIENIE

W dniu 26 września 2017 roku K. L. i M. L. skierowali przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. pozew o:

1. zasądzenie na rzecz powodów solidarnie kwoty 217 324,43 złotych, tytułem zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez bank kosztem powodów bez podstawy prawnej, wraz z odsetkami za czas opóźnienia od dnia następującego po dniu doręczenia pozwu do dnia zapłaty,
2. ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 19 listopada 2007 roku oraz wszelkich innych zobowiązań, oświadczeń czy umów do niej akcesoryjnych.

W razie nieuwzględnienia powyższych roszczeń powodowie wnieśli:

1. o ustalenie, że powodów nie wiążą wszelkie postanowienia zawarte w umowie z bankiem z 19 listopada 2007 rok, które dotyczą indeksowania kwoty kredytu oraz rat kapitałowo-odsetkowych kursem franka szwajcarskiego, które zostały w szczególności zawarte w:

- a) § 1 ust. 3 umowy kredytu,
- b) § 1 ust. 3 A umowy kredytu,
- c) § 10 ust. 4 umowy kredytu,
- d) § 12 ust. 5 umowy kredytu,

2. o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów solidarnie kwoty 73 627,87 złotych tytułem zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez bank kosztem powodów bez podstawy prawnej, wraz z odsetkami ustawowymi począwszy od dnia następującego po dniu doręczenia pozwu do dnia zapłaty

Powodowie wnieśli także o zasądzenie od pozwanego banku solidarnego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazali, że w umowie kredytu znalazły się postanowienia dotyczące przeliczania przez pozwanego banku kwoty kredytu i rat kapitałowo-odsetkowych do kursu franka szwajcarskiego, które są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy powodów. Bezskuteczność klauzul indeksacyjnych oznacza, że nie wiążą one powodów, a brak jest podstaw by zastąpić bezskuteczne postanowienia innymi regulacjami (art. 385¹ k.c.). Stwierdzili, że naruszenie równowagi stron jest na tyle daleko idące, że postanowienia umowne są nieważne z punktu widzenia art. 58 § 2 k.c. i przekraczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.). Podnieśli, że umowa kredytu jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe i zmierza do jej obejścia, gdyż nakazuje kredytobiorcy zwrot innej kwoty kapitału, niż rzeczywiście oddana mu do korzystania i rzeczywiście przez niego wykorzystana. Kwota roszczenia głównego wynikała z sumy rat wpłaconych przez powodów pozwanemu bankowi. Kwota roszczenia ewentualnego wynikała z różnicy rat wpłaconych przez powodów pozwanemu bankowi z sumą rat jakie powinni zapłacić gdyby usunąć z umowy klauzule waloryzacyjne.

Powodowie wywodzili swój interes prawny w dochodzonym roszczeniu o ustalenie z niepewności w zakresie treści stosunku prawnego łączącego ich z pozwaną z uwagi na wątpliwości co do zgodności postanowień z prawem umowy kredytu, która kształtuje ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy (pозew – k. 2-141).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z ostrożności procesowej podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powodów wymagalnych dawniej niż trzy lata przed wniesieniem pozwu. Stwierdził, że kredyt waloryzowany CHF był przemyślaną i dobrowolną decyzją powodów, którzy samodzielnie wybrali takie rozwiązanie, będąc świadomymi kursu, według którego nastąpi przewalutowanie. Pracownik banku wyjaśnił powodom mechanizm waloryzacji kredytu i pouczył ich o wszystkich ryzykach związanych z tym produktem. Pozwany zarzucił, że powodowie przez 10 lat nie kwestionowali ważności umowy ani jej poszczególnych zapisów. Wykonywali ją i czerpali korzyści ekonomiczne z tej formy kredytowania. Ocenił, iż postawę powodów należy traktować jako nieuprawnioną próbę uchylecia się od skutków podjętej decyzji finansowej, kiedy przestała ona przynosić oczekiwane korzyści. Podał, że wolą stron umowy, a w szczególności powodów było przewalutowanie kredytu i jego waloryzacja kursem CHF. Podniósł, że uwzględnienie żądania powodów prowadziłoby do nieuprawnionej, daleko idącej ingerencji w stosunek umowny oparty na zgodnej woli stron (odpowiedź na pozew – k. 208-232).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 listopada 2007 roku K. L. i M. L. złożyli do (...) Banku S.A. (obecna nazwa (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego(...)” w wysokości 357 500 zł, w walucie CHF, z przeznaczeniem na zakup działki budowlanej z rynku wtórnego.

(...) Banku S.A. przedstawił K. L. i M. L. ofertę kredytu złotowego, jednakże kredytobiorcy wybrali kredyt waloryzowany walutą obcą, bowiem zdolność kredytowa dla kredytu złotówkowego niewaloryzowanego nie pozwalała im na uzyskanie finansowania w wysokości adekwatnej do ich planów mieszkaniowych. Przekonało ich również niskie oprocentowanie kredytu waloryzowanego w stosunku do kredytów udzielanych w walucie polskiej, co miało przełożenie na niższą miesięczną ratę kapitałowo-odsetkową.

(...) Banku S.A. zapoznał przyszłych kredytobiorców z warunkami udzielania kredytów złotówkowych i kredytów złotówkowych waloryzowanych walutą obcą, a także poinformował o skutkach zmiany kursu waluty i zmiany stopy procentowej, tj. o możliwym wzroście kosztów obsługi zaciągniętego kredytu.

W dniu 14 listopada 2007 roku (...) Bank S.A. wydał na rzecz K. L. i M. L. decyzję o udzieleniu kredytu w kwocie 357 500 złotych, waloryzowanego CHF, na zakup niezabudowanej działki gruntu nr (...) położonej w B. Dużym wraz z udziałem w drodze, refinansowanie nakładów własnych poniesionych na zakup przedmiotowej nieruchomości oraz pokrycie kosztów okołokredytowych.

W dniu 19 listopada 2007 roku K. L. i M. L. zawarli z (...) Bankiem S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Na mocy ww. umowy bank udzielił K. L. i M. L. kredytu na zakup niezabudowanej działki gruntu nr (...) położonej w B. Dużym wraz z udziałem w drodze, refinansowanie nakładów własnych poniesionych na zakup przedmiotowej nieruchomości oraz pokrycie kosztów okołokredytowych, w kwocie 357 500 złotych, waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego (§ 1 ust. 1, 2, 3 umowy). Kredyt ma zostać spłacony w ciągu 360 miesięcy, tj. do 1 listopada 2037 roku (§ 1 ust. 4 umowy) w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy).

Kredyt oprocentowano według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego, powiększona o stałą marżę Banku w wysokości 1,20%. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosiło 3,98% (§ 1 ust. 8 umowy, § 9 ust. 1 i 2 umowy).

K. L. i M. L. zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF (§ 1 ust. 5, § 10 ust. 1, 2 i 3 umowy).

W § 10 ust. 4 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego (§ 6 ust. 1 umowy).

Zgodnie z § 12 ust. 5 umowy wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF, z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym na dzień i godzinę spłaty.

K. L. i M. L. oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowali. Oświadczyli także, iż są świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptują (§ 29 ust. 1 i 2 umowy).

Kredyt został uruchomiony w listopadzie 2007 roku poprzez wypłatę kwoty kredytu na konto bankowe kredytobiorców. Kredytobiorcy spłacają kredyt bezpośrednio w walucie polskiej, przy czym obecnie na ich koncie związanym z kredytem występuje zadłużenie (umowa kredytu – k. 168-175, elektroniczne zestawienie operacji – k. 177-186, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców – k. 234-250v, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) – k. 255-263, oświadczenia dla kredytów i pożyczek – k. 265 i 266, symulacja kredytu – k. 268, wnioski o udzielenie planów finansowych nr (...) – k. 270-272v, decyzja kredytowa – k. 274-275, zeznania świadka M. D. – k. 479-480, płyta CD – k. 481, dowód z przesłuchania powódki – k. 498-502, dowód z przesłuchania powoda – k. 502-504).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs sprzedaży) lub odjęciu od średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs kupna).

Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na tynku międzybankowym („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. - k. 290-314, zeznania świadka M. D. – k. 479-480, płyta CD – k. 481).

Dowody z dokumentów Sąd uznał za pełnowartościowe, bowiem ich forma i treść nie były kwestionowane przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Zeznania świadka M. D. korespondują z dowodami w postaci dokumentów i były przekonujące.

Zeznania powodów Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach sprawy. Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów w części, w której zaprzeczali uzyskaniu informacji o ryzyku kursowym związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą, oprocentowaniu kredytu, bowiem z dokumentów, które podpisali wynikają fakty przeciwne.

Sąd postanowił oddalić wnioski powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z przyczyn przedstawionych w dalszej części uzasadnienia.

Sąd pominął materiał w postaci następujących opracowań i pism, w zakresie wyrażanych tam poglądów i opinii:

- a) „Tabeli kursowej (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. (k. 290-314v) – w zakresie szerszym, niż opis metodologii sporządzania przez bank własnej tabeli kursowej,
- b) Opinia prawna w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczenia wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu” autorstwa M. K. (k. 360-362v),
- c) Prawna i ekonomiczna analiza klauzuli ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w umowach o kredyt hipoteczny (k. 376-393),

– bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c.

Sąd pominął materiał dowodowy w postaci wydruku wyroku sądu powszechnego wraz z uzasadnieniem (k. 277-284v), bowiem orzeczenia nie mają charakteru prejudycjalnego w niniejszej sprawie i nie dotyczą przedmiotowej umowy kredytowej.

Sąd pominął również materiał w postaci artykułów prasowych (k. 188-197), obwieszczenia (k. 286-288), informacji w zakresie projektu ustawy (k. 318-357v), informacji dla klienta (k. 364-364v) – jako niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą prawną roszczenia o ustalenie nieważności umowy zawartej w dniu 19 listopada 2007 roku, jak i bezskuteczności określonych zapisów umownych jest art. 189 k.p.c., który pozwala na ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Przesłanką powództwa opartego na art. 189 k.p.c. jest interes prawny w żądaniu ustalenia. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem interes prawny ujmowany jest jako obiektywna

w świetle obowiązujących przepisów prawa, wywołana rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania konkretnej treści wyroku (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 1972 r., III CRN 607/71, OSNC 1973, nr 4, poz. 64 i z dnia 22 września 1999 r., I PKN 263/99, OSNAP 2000, nr 2, poz. 36 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 121/13). Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1987 roku, III CRN 57/87, OSNPG 1987, nr 7, poz. 27). Powodowie nie posiadają interesu prawnego, gdy obok powództwa o ustalenie istnieje inna forma ochrony praw podmiotowych, a więc np. w procesie o świadczenie lub ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa (patrz: orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia z 6 czerwca 1997 roku, II CKN 201/97).

K. L. i M. L. nie posiadają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego z 19 listopada 2007 roku, jak i ustalenia bezskuteczności zapisów umownych, bowiem jeżeli twierdzą, że spełnili świadczenie nienależne (art. 410 k.c.), to przysługuje im dalej idące roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia. Gdy zaś chodzi o ustalenie, że pewne postanowienia umowy i regulaminu udzielenia kredytów są bezskuteczne z powodu abuzywności, to nawet korzystne dla powodów rozstrzygnięcie nie zakończyłoby definitywnie sporu co do sposobu wykonania umowy.

Niezależnie od powyższego podnieść trzeba, że brak jest podstaw do uznania umowy kredytu hipotecznego z 19 listopada 2007 roku za nieważną (art. 58 k.c.).

W myśl art. 58 § 1-3 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Brak jest przesłanek uznania umowy kredytu z dnia 19 listopada 2007 roku za sprzeczną z ustawą lub mającą na celu obejścia ustawy. Umowa zawarta przez K. L. i M. L. z (...) Bankiem S.A. jest czynnością prawną, typem umowy uregulowanej w art. 69 Prawa Bankowego z dnia 29 sierpnia 1997 r., zaś umowna waloryzacja zobowiązana wyrażonego w złotych kursem CHF była dopuszczalna w dacie zawarcia umowy w świetle art. 358¹ § 2 k.c.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 Prawa Bankowego w brzmieniu z dnia zawarcia umowy kredytu przez powoda, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,

- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2).

Umowa kredytu zawarta przez strony postępowania w dniu 19 listopada 2007 roku określa kwotę i walutę kredytu (357 500 złotych), zasady i termin spłaty kredytu (spłata w ciągu 360 miesięcy, tj. do 1 listopada 2037 roku, poprzez comiesięczną zapłatę kapitału wraz z odsetkami w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie sporządzonym w CHF), jak i wysokość oprocentowania kredytu a także warunki jego zmiany. Zasady oprocentowania zmiennego ustalone umową spełniają podstawowe kryteria wyznaczone przez art. 69 ust. 2 pkt 5 i art. 76 prawa bankowego; wskazane zostały w § 1 ust 8 umowy oraz § 9 umowy. Powołane zapisy umowne nie kłócą się z elastyczną formułą ww. regulacji ustawowej i są dopuszczalne w świetle zasady swobody umów. Odniesienie się stron w umowie do czynników zewnętrznych, pozaumownych, jest dopuszczalne i nie uzasadnia stwierdzenia nieważności ipso iure, szczególnie jeżeli racją takiego rozwiązania umownego jest konieczność dopasowania świadczeń wynikających z umowy do zewnętrznych realiów ekonomicznych, co stanowi o ekonomicznym sensie samej zawartej przez strony umowy kredytu waloryzowanego.

W dacie zawarcia przedmiotowej umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądz, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). W świetle ww. przepisu waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczna z prawem.

Sąd nie znalazł również podstaw by uznać umowę za zawartą w celu obejścia ustawy, zwłaszcza, że umowa ta jest postacią dopuszczalnej modyfikacji typu umowy kredytowej w granicach swobody umów.

Umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Sprzeczność taka musiałaby istnieć w chwili zawierania umowy. Tymczasem jak wskazali sami powodowie w chwili przyznania kredytu zdecydowali się na kredyt waloryzowany kursem franka szwajcarskiego, ponieważ mieli wówczas odpowiednią zdolność kredytową, pozwalającą zaciągnąć kredyt. Powodom odpowiadała także wysokość rat. W początkowym okresie obowiązywania umowy raty były korzystne dla powodów. W chwili zawierania umowy, ten rodzaj kredytu, stanowił dla K. L. i M. L. korzystną ofertę rynkową. Powodowie oświadczyli, iż zdają sobie sprawę z możliwego do wystąpienia ryzyka kursowego (§ 29 umowy). Bank zapewnił kredytobiorcom możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od powodów zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. W tych okolicznościach nie można przyjąć, iżby umowa kredytowa była wynikiem zachowania się banku w sposób nielojalny lub nieuczciwy.

Odnośnie żądania o zapłatę opartego na twierdzeniu, że umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne, to postanowienie umowne nakazujące spłatę rat kapitałowych wg kursy PLN/CHF ustalonego w tabeli kursowej banku należy uznać za postanowienie abuzywne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. Takie rozwiązanie, jak zastosowane w § 10 ust. 4 czy § 12 ust. 5 przedmiotowej umowy, skutkuje pozbawieniem konsumenta wpływu na sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego, wedle którego ma nastąpić spłata raty. Abuzywność postanowienia umownego z § 10 ust. 4 została stwierdzona w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z dnia 27 grudnia 2010 roku, sygn. akt XVII AmC 1531/09, zgodnie z którym zostało uznane za niedozwolone postanowienie wzorca umowy o treści „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. W myśl art. 479⁽⁴³⁾ k.p.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1634) wyrok ten ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji

i Konsumentów (wpis postanowienia wzorca umownego do rejestru nastąpił pod numerem 5743 w dniu 5 maja 2014 r.).

W § 10 ust. 4 umowy zawartej przez powodów postanowiono, że „raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF, z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. Rozbieżność pomiędzy tym postanowieniem a postanowieniem objętym wyrokiem w sprawie o sygn. akt XVII AmC 1531/09 dotyczy słów „oraz raty odsetkowe”, co oznacza, że w zakresie spłaty rat kapitałowo-odsetkowych brzmienie obu klauzul jest tożsame. W ocenie Sądu konieczność respektowania rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK wyklucza w niniejszym postępowaniu ponowną analizę, czy omawiana klauzula zawarta w § 10 ust. 4 umowy z 19 listopada 2007 roku, zawartej z (...) Bankiem S.A. przez K. L. i M. L., stanowi postanowienie abuzywne. Sąd w tej sprawie nie tylko jest związany mocą wyroku wydanego przez SOKiK, lecz nadto podziela argumentację przedstawioną w uzasadnieniu tego orzeczenia, iż „...kwestionowane w pozwie postanowienie umowne daje Bankowi możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie jest możliwe. Znamienne bowiem, że czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej Banku zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku. W ocenie Sądu, taka regulacja stanowi o naruszeniu przez Bank dobrych obyczajów. Te nakazują bowiem, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia”.

Powodowie zawarli umowę 19 listopada 2007 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwanego bank, na którego treść nie mieli wpływu. W tych okolicznościach klauzula zawarta w § 10 ust. 4 ww. umowy nie wiąże powodów, są oni jednak związani umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Umowa ta może być wykonywana z pominięciem niedozwolonej klauzuli, bowiem w jej miejsce możliwe jest zastosowanie przepisów o charakterze dyspozytywnym lub zwyczajów na rynku walutowym. Podnieść wszak należy, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Obecnie obowiązującym przepisem dyspozytywnym jest art. 358 § 1 i 2 k.c. - jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Przepis ten wszedł jednakże w życie w dniu 24 stycznia 2009 roku, co oznacza, iż nie mieć zastosowania do umowy zawartej przez powodów, skoro abuzywna klauzula zawarta w § 10 ust. 4 umowy nie wiąże powodów od początku, tj. od 19 listopada 2007 roku.

W ocenie Sądu należy w tej sytuacji zastosować przez analogię, obowiązujący w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe. Zgodnie z tym przepisem jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów miejsca płatności. W związku z tym, że art. 41 ust. 2 odnosi się do miejsca płatności, należy przyjąć, że właściwym kursem w Polsce będzie średni kurs waluty ustalany przez NBP (patrz: M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2013).

Alternatywnie należy dopuścić, na zasadzie zwyczaju obowiązującego na rynku walutowym, że spłata w PLN raty wyrażonej w CHF może nastąpić według rynkowego kursu sprzedaży CHF, który to kurs jest możliwy do ustalenia przy powszechnej dostępności danych o kursach oferowanych na rynku.

Powodowie dochodzili również pozwem kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy sumą rat zapłaconych w walucie polskiej i sumą tych rat przy założeniu, że kredyt nie jest waloryzowany walutą obcą. Takie założenie jest sprzeczne z wolą stron umowy. Kluczową cechą przedmiotowej umowy jest waloryzacja kredytu zmieniającą się wartością CHF, w związku z czym bank oparł wysokość oprocentowania kredytu na stawce LIBOR dla CHF, a nie na stawce WIBOR właściwej dla międzybankowego rynku złotowego. Zaoferowany przez powodów dowód z opinii biegłego nie mógł zostać uwzględniony, bowiem powodowie przyjęli założenie, że udzielony im kredyt nie jest waloryzowany CHF. Takie założenie jest sprzeczne z umową kredytu zawartego z pozwanym. Powodowie mogliby dochodzić zapłaty jedynie nadwyżki pomiędzy sumą zapłaconych w PLN rat wyrażonych w CHF przy zastosowaniu kursu z tabeli banku, a sumą ratami w złotych wg średniego NBP lub kursu rynkowego. Powodowie jednak wysokości tak określonej kwoty nie wykazali i nie dochodzili.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Powodowie przegrali sprawę w całości, jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie ich kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w części, tj. w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika (2 700 złotych). Sąd podzielił argument powodów o abuzywności danego postanowienia umownego. Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a drugą przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Podnieść wreszcie trzeba, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań waloryzowanych kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny.